

PRAVNA FAKULTETA
L J U B L J A N A

P-583/8968-78

starejši slovenski pravniki
in
visokošolski učitelji

dr. Vladimir Murko
red. univ. prof. Pravne fakultete
v Ljubljani, v pok.

Financer: RSS

Ljubljana, 22. avgusta 1980

Zm. M.P.S3

U v o d

Poročilo o izvršitvi raziskovalne naloge "Starejši slovenski pravni in visokošolski učitelji" P -583/8968-78 podajam šele potem, ko sem s pomočjo dvomesecne štipendije za izpopolnjevanje Vaše komisije za kadre Š-3-FF-144-78 s temo :Slovenski pravni in pomembnih mestih proučeval bogato in močno raztreseno gradivo-v 1.1979 6 tednov na Dunaju, v 1.1980 pa 14 dni v Innsbrucku in Salzburgu, 14 dni v Gradcu in ponovno 18 dni na Dunaju.

V prijavi raziskovalne naloge sem navedel razloge, zakaj se v svojem od 1.1946 trajajočem študiju omejujem na čas do 1. 1800:saj bi raziskava tudi novejših znanstvenikov,ratresenih po vsem svetu,in njihovih del presegala moč posameznika in bi mogla biti predmet študija le številne ekipe,sestavljene iz strokovnjakov najrazličnejših strok.

Obdelava ne le delovanja in del starejših slovenskih pravnikov,marveč tudi starejših znanstvenikov najrazličnejših drugih strok je pri nas nujno potrebna;saj bi pripomogla k poznavanju pomembnega dela starejše slovenske znanstvene in obenem kulturne zgodovine,ki je bila doslej v številnih strokah zanemarjena, namesto da bi prikazovala tehtni prispevek teh znanstvenikov ne le k lastni,marveč predvsem k srednjeevropski kulturni zgodovini,obenem pa tudi k evropski kulturni zgodovini.Saj je UNESCO pred nekaj leti v Berlinu organiziral simpozij o prispevku slovenskih narodov k splošni kulturni zgodovini.Prejšnji predsednik SAZU Josip Vidmar je tudi več skupščinah Akademije poučaril kot eno izmed njenih glavnih nalog,da ugotovi ta prispevek slovenskih znanstvenikov:v tem smislu je organiziral izdajo posebne serije okrog 70 knjig o znamenitih Slovencih pri Partizanski knjigi,v kateri je izšlo že več takih življenjepisov.

Lep vzbud za poudarjanje vloge starih piscev, ki so pač v tedanjih časih po vsej Srednji Evropi pisali v latinskom namesto v svojem jeziku, daje Slovencem knjiga Hrvatske matice Petsto godine hrvatske književnosti-Latinisti. Pri nas pa se pisali dñarodju hlapcev, o literarnih poskusih slovenskih humanistov, da v srednjem veku ni bilo pedagogov slovenskega rodu, ki bi bili kaj napisali, da ni bilo ne fizikov ne astronomov ne matematikov, v 17. in 18. stoletju pa tudi ne znamenitih slovenskih pravnikov.

Anton Slodnjak je sicer 1.1932 pričel v zgodovini slovenskega slovstva obravnavati starejše slovenske univerzitetne učitelje na tujih univerzah kot del tega slovstva, je pa pod pritiskom to zaslужno delo opustil. Vendar je v novejših publikacijah pričel zopet obravnavati te učenjake, po njegovem vzgledu tudi razne noveše slovenske zgodovine in literarne zgodovine (npr. Slovenske matice), izšlo je tudi nekaj speciálnih del o zgodovini posmeznih strok ali o posameznikih in njihovih delih. Kot senzacionalno delo moramo po dveh Simonitijevih bibliografijah označiti njegov Humanizem na Slovenskem - kot vzgled strokovnjakom drugih strok, med katerimi se vse številnejši ukvarjajo z njihovo zgodovino.

Vsa ta dela še niso doživela zadostne popularnosti: v diskusiji po več mojih predavanjih so slušatelji izpraševali, zakaj te odkritja niso prikazana v šolskih čitankah in zgodovinah.

To delo zahteva seveda temeljito proučevanje najrazličnejših in raztresnih virov ne le na domačih univerzah, knjižnicah, arhivih in muzejih, marveč predvsem v takih institucijah v tujini. Tudi to poročilo nam zagotavlja, da lahko v tujini in doma še vedno pričakujemo nova odkritja na najrazličnejših področjih, ki jih obravnavale tedanja znanost in univerze. Izследke tedanjih znanosti moramo seveda presojati po tedanjih merilih in pogojih, torej v tedanjem okviru.

I. Poročilo o študijskem potovanju v Avstrijo :

1.Dunaj 1979 ; 2.Innsbruck, Salzburg, Gradec in Dunaj 1980.

Dvomesečno štipendijo za znanstveno izpopolnjevanje po Vaši pogodbi Š-3-FF-144-78 za temo:

Slovenski pravniki na pomembnih mestih sem izkoristil deloma v 1.1979, deloma pa v 1.1980 in poročam o izsledkih :

1.Pri študiju na Dunaju v maju in juniju 1979 se nisem omejil na proučevanje delovanja pravnikov iz slovenskih dežel v Avstriji:nasprotno sem v skladu s svojo prošnjo proučeval,čeprav manj podrobno,tudi delovanja in delo učenjakov(v glavnem do 1.1800) tudi iz drugih strošker sem se v dosedanjih študijah,ki izkazujejo doslej po 1.1946 že 31 razprav in predavanj,ukvarjal tudi z učenjaki in deli iz raznih drugih strošek.Saj bi bile škoda,če bi se omjeval le na prevnike;težko je tudi prezreti spriččo tako raztresenega in bogatega gradiva najdene podatke in dela iz drugih strošek.Kolikor najdenega gradiva nisem ali ne bom obravnaval sam,obveščam o rezultatih strokovnjake za zgodovino drugih znanstvenih strošek.Na pravnike se nisem omejil tudi zato,ker se glasi moja raziskovalna naloga(za katero sem prejel od Raziskovalne skupnosti Slovenije znesek 10.000 din),"Starejši slovenski pravniki in visokošolski učitelji",ki zajema teden visokošolske učitelje tudi iz drugih strošek.

Gradivo sem proučeval predvsem v univerzitetnem arhivu,kjer sem študiral predvsem razne publikacije o zgodovini dunejske univerze,njenih profesorjih,o posameznih znanstvenih strokah oziroma fakultetah,o številnih disertacijah in tezah kandidatov iz Slovenije,pa tudi še neobjavljene matrike o vpisih študentov:v njih so navedeni poleg univerzitetnih funkcionarjev tudi študentje iz naših krajev.Matrike po 1.1715 sem moral zaradi pomenjkanja časa odložiti na poznejšo dobo.V matrikah najdemo podatke o študentih-poznejših univerzitetnih učiteljih,ker pač objavljene publikacije

o dunajskih profesorjih niti vokopisno nadaljevanje niso popolne. Precej podatkov o Slovencih-profesorjih in učiteljih na univerzi tež doktorandih sem našel tudi v njenih šematizmih in almanahih.

V Univerzitetni knjižnici in v Nacionalni knjižnici sem proučeval predvsem kataloge, da bi v njih odkril doslej neznana dela avtorjev (profesorjev, kandidatov in drugih), ki jih sicer z izredno marljivostjo in iznajdljivostjo izdelana Simonitijeva Bibliografija latinskih tiskov iz Slovenije ne vsebuje, in sem si ogledal iz pravniške, doslej neznana dela nele marveč tudi iz drugih strok. Predvsem sem proučeval pravniška dela, si priskrbel fotokopijo knjige rektora J. Wohiniza: *Idea fiscalis seu assertiones de jure fisci* (1675) ter obdelal pet njegovih drugih pravniških del, nisem pa našel njegovega Nemško-latinskega slovarja (tiskanega pri Cosmeroviju 1671) v nobenem izmed 3 svetovnih katalogov niti v knjižnici Schottengymnasia niti v Institutu za klasično filologijo. V Institutu za zgodovino medicine ni tamkaj se bojda nahajajočih rokopisov Josipa Ressla o zdravilstvu in ranocelstvu, pač pa navajajo univerzitetni šematzizmi slavnega medicince J. K. H. Žagerja po l. 1785 vse do l. 1812 kot zdravnikha v Jihlavi. Razno gradivo sem proučeval tudi v knjižnici Theresienuma in odkril, da je bil njegov rektor Teodor von Cronstein, ki je napisal tudi obris ekonomskih pojmov, po rodu iz Slovenske Bistrice, prej pa se je pisal Kravina. Takih doslej neznanih učenjakov-Slovencev sem našel še več.

Preslikal sem poglavje o slovenskih krajevnih imenih v salzburškem Lungauu iz Kürsin erjeve knjige: Lungau.

2. Innsbruck in Salzburg (1980). Marca in aprila 1980 sem študiral v Innsbrucku in Salzburgu. V Innsbrucku sem na univerzi predaval o prispevku starejših slovenskih učenjakov k srednjeevropski, zlasti avstrijski kulturi. V obeh mestih sem študiral v univerzitetnem arhivu in univerzitetni knjižnici rokopisno in tiskano građivo, vštrevši v Innsbrucku rokopisno "zlato knjige" univerzitetnih

funkcionarjev, knjige o zgodovini obeh univerz, njunih predavateljih in njihovih publikacijah ter izpopolnjeval Simonitijevo Bibliografijo. Odkril sem npr. njemu doslej neznano knjigo Mozirčana Prassbergija o koralu iz 1.1504 (poleg znanih izdaj iz 1.1501 in 1507) strasbourško pravniško disertacijo Bohoričevega sina Petra (1623), disertacijo Plenčičevega sina Leopolda v zvezi s Sonnenfelsovo knjigo (1769), ter nebral precej novega gradiva o profesorjih Jelencu, Lenacu, Fogačniku, Sorčanu in J. Lakiču, si cer pa še o (poznejših) pravnikih Kopaču, o katerem sem že pisal v Zborniku občine Grosuplje, in J. Kranjcu ter o tehniku Klemenčiču.

Tudi v Salzburgu sem odkril več profesorjev- Slovencev, v obeh krajih pa več tez in disertacij Slovencev. Martin Gottseer, čigar rojstni kraj Kirchhof ne leži v sedanji Avstriji, je kot izvrševalce oporoke salzburškega znamenitega profesorja F. Krimera izdal menda najobsežnejše delo o cerkvenem pravu sploh (v petih delih). Pri salzburških profesorjih - benediktinci je ugotovitev rojstnega kraja otuškočena, ker namesto njega navajajo najpogosteje samostan, iz katerega so prišli. V cistercijanskiem samostanu Stamsu (Tirolska) žal niso več imeli obsežnega rokopisa dunajskega profesorja Cergolla iz 1.1640 o Aristotelu, ki ga nima niti univerzitetna knjižnica, za obisk muzeja Ferdinandea pa je zmanjkalo časa.

Matrike v Innsbrucku, ki so izdane v večjem številu zvezkov po fakultetah in le za določena časovna razdobja, še niso objavljene v celoti in vsebujejo študentov iz Slovenije izredno malo, nekaj pa jih najdemo (Primorcev in Tržičanov) v objavljenih matrikah posebnih italijskih tečajev za pravnike. Zato bo treba objaviti le kratek prikaz o matrikah v Innsbrucku. Nasprotno so matrike z Salzburg objavljene v celoti v enem obsežnem zvezku (Redlich), ki pa nima krajevnega registra tako kot inns-

bruške in druge izdane matrike. V Salzburgu sem odkril mnogo več študentov iz Slovenije, kot sem pričakoval in bi njihove matrike zaslužile temeljitejši prikaz.

Ker sem lani na Dunaju ter letos v Innsbrucku in Salzburgu odkril mnogo več gradiva, kot sem pričakoval, sem moral šele maja 1980 za 14 dni v Gradec in junija drugič za 18 dni na Dunaj.

3. V Gradcu je bilo gradiva več, kot sem predvideval. Proučeval sem ga predvsem v univerzitetnem arhivu, ki pač nima toliko knjig iz univerzitetne zgodovine kot drugi avstrijski univerzitetni arhivi, sicer pa v univerzitetni knjižnici in Štajerski deželni knjižnici (pri Joanneu). Doslej je izšel le en (Andritschev) zvezek univerzitetnih matrik, segajoč do 1.1630, ki pa upošteva poleg glavne matrike tudi pretežno ohranjene knjige promovendov ter gojencev konvikta Ferdinandea. Ker glavna matrika ne vsebuje vseh vpisanih dijakov, odkar so se se prvič imatrikulirali (vpisali) magari v najnižji gimnazijski razred, je treba proučevati tudi ostala dva vira. Izdane matrike in drugi zvezek, segajoč do 1.1662, ki je bil dostopen v korekturi, vsebuje ta v uvodu tudi popolnejša seznama profesorjev, kot jih izkazujeta Peinlichova in Kronesova zgodovini graške univerze. Publikacija nadaljnjih letnikov matrik do 1.1782 bi bila za nas prav zanimiva, saj vsebuje prav presenetljivo število študentov iz Slovenije – tudi s Kranjske, Koroške in Primorske ter seveda Prekmurja, ne pa morda le s Štajerske. Predvsem Štajercem so bile namenjene številne stipendijske ustanove, navedene pri Peinlichu; med njimi je bila najizdatnejša ustanova Žige Popoviča iz Arclina, presegajoča 9000 goldinarjev, po srednji cenitvi nekega graškega zgodovinarja okrog 5 milijonov šilingov. Vprašanje je, ali je katera izmed teh ustanov še ohranjena – podobna kot dunajska Knafljeva. Oba zvezka matrik bo treba naročiti – za SBL

ali NUK.

Od neobjavljenih matrik sem utegnil proučiti le matrike za prva leta, saj je bilo študentov iz Slovenije preveč, da bi jih vse zabeležil. Za našo kulturno in znanstveno zgodovino je to gradivo nepreceljive vrednosti. Zanimivo je znatno število študentov iz Prekmurja na graškem liceju po odpravi univerze (1782). Tak študij zahteva temeljito poznavanje ogrskih kmajevnih imen. Študij olajšuje Andritscheva knjiga: Studenten und Lehrer aus Ungarn und Siebenbürgen an der Universität Graz 1586–1782 (Graz 1965), ki pa vsebuje tudi številne dijake iz Medjimurja in deloma s Hrvaške. Med naštetimi profesorji je tudi npr. Berzeviczy (iz Berzevicza), doma očitno iz Brezovice (prekmurske), kolikor ni doma s Slovaškega. Tudi to knjigo bi bilo treba naročiti in proučiti.

V Gradcu sem proučeval tudi tiskano Lacknerjevo disertacijo o dunajskih profesorjih–jezuitih na filozofski fakulteti (1713–1773), ki vsebuje seveda tudi znatno število Slovencev podobno kot zadetna dunajska disertacija (netiskana) Chr. Ensle za čas od 1623 do 1711, nahajajoče se v dunajskem univerzitetnem arhivu. Graška netiskana disertacija Stummfo love, ki je nisem u-tegnil proučiti, obravnava hrvaške jezuite–graške profesorje in bi u-tegnila vsebovati tudi za Slovence zanimive podatke.

Za Slovence je pomembna zbirka fotokopij naslovnih listov tiskov več stoletij delujoče graške tiskarne Widmanstetter v univerzitetni knjižnici. Še več jih ima po zaslugi dr. Graffa deželna biblioteka, ki navaja tudi vse znana nahajališča v števši Ljubljano, ima pa tudi izrezke iz Sámonitijeve latinske bibliografije, kadar ni drugega nahajališča. Številne teze so zagovarjali slovenski bakalavri in magistri, v Gradcu seveda le na teološki in filozofski fakulteti, pa tudi kandidati iz drugih dežel pri pro-

fesorjih-Slovencih, katerih dela so večinoma vsebovana pri Simonitiju, nekaj pa sem odkril tudi novih. Oba seznama vsebujeta tudi številne pri Widmanstetterju tiskane slovenske knjige, ki so verjetno našim strokovnjakom znane, med latinskimi pa tudi neke teze, branjene l. 1683 na "falski univerzi", podružnici benediktinskega samostana v Šent Pavlu na Koroškem.

Veliko število graških tiskov, ohranjenih le v samostanskih knjižnicah v Admontu in zgornještejskem St. Lambrechtu, narekuje obisk teh knjižnic, pa tudi v Št. Pavlu in Osojah, morda tudi v Millstattu.

Obilo za Slovence zanimivega gradiva bi morala vsebovati nekdanja knjižnica knezov Eggenbergov, prenesena v 18. stoletju v Schwarzenbergovo graščino Češki Krumlov, vsebujoča okrog 30.000 del, načbranih pred razpustitvijo notranjeavstrijskih samostanov, ko je graški univerzitetni knjižničar prišel v disciplinski postopek, ker je pač zaradi pomanjkanja prostorov odpeljal znaten del prežetih, deloma nenadomestljivih knjig in rokopisov v papirnico ali Muro, kolikor so sploh prišli do njega. Na ta bogati vir za našo kulturno zgodovino sem opozoril s podatki o dostopnosti Primoža Simonitija.

Ko sem se letos po nasvetu dužnega strokovnjaka obrnil na samostanske knjižnice Göttweig, Melk in Lilienfeld, sem žal od vseh zvedel, da nimajo 5 pogrešanih pomembnih knjig.

4. Pri letošnjem (že drugem) obisku Dunaja sem proučeval gradivo v glavnem na istih mestih kot lani, namreč v Nacionalni in Univerzitetni knjižnici, v rokopisnem oddelku Nacionalne knjižnice, kjer žal niso imeli Resslovih rokopisov iz zdravilstva in ranocelstva, ki sem jih iskal zaman že lani, o katerih trdita tako njegov tržeški prevnuk kot članek v Dom in svetu iz l. 1893 da bi morali biti na Dunaju. Zman sem iskal tako v knjižnici Terezijanuma kot Tehniške visoke šole in Gospodarske visoke

šole knjigì Slovenjebistričana Teodorja von Cronsteina (pred podelitvijo plemetva Kravine) o obrisih narodnogospodarskih pojmov oziroma o statiki in mehaniki, našel pa sem precej podatkov o njegovem kmetijskem poskusnem posestvu in raznih naravoslovnih muzejih in laboratorijih, ki jih je ustanovil na Dušnjicah, zlasti v raznih delih o jezuitih, med katerimi so v zadevnih enciklopedijah navedeni tudi nekateri Slovenci.

Zal mi ni uspelo najti članka, ki naj bi v praški Politik iz 1.1880 ali 1881 obravnaval Slovence-profesorje na tujih univerzah, niti dunajske univerzitetne matrike za 1.1715 (letnike do 1715 sem proučeval lani) do 1746, ker sem si jih lahko ogledal le skozi šipo na razstavi o delovanju cesarice Marije Terize v Schönbrunnu. V univerzitetnem arhivu sem lahko proučil vsaj naslednji zvezek (po 1747 - 1778) in v njem našel precej študentov iz slovenskih krajev, ki so pozneje zavzeli razna ugledna mesta, tudi univerzitetnih profesorjev. V arhivu mi ni uspelo dobiti na vpogled (kljub najboljši volji sodelavcev) zapuščinski spis dunajskega rektorja Jurija Wohiniza, pisca vsaj 6 pravnih del, ki bi zaslužil posebno študijo, niti nisem utegnil razčistiti, ali je bil ustanovitelj Knafljeve stipendije "emeritus theologus" Knafelj res tudi profesor na dunajski teološki fakulteti, kakor to zatrjuje neka slovenska razprava o tej ustanovi, ki je dala Slovencem do 1.1918 okrog 1200 izobražencev. Arhiv se je namreč pravkar preselil v nove prostore izven glavnega poslopja univerze in so bili njegovo uslužbenci močno vpreženi v luoreditev in slavnostno otvoritev. Ravnatelj arhiva prof dr. Gall, ki je sicer v univerzitetni zgodovini omenil tudi več uglednih slovenskih profesorjev in Prešernov študij, je opozoril našo univerzitetno arhivarko M. Benedetičevno, naj bi že enkrat Slovenci poslali v arhiv na študij kakega strokovnjaka, da bi proučil

disertacije Slovencev. Teološke doktorate vsebuje Waplerjeva zgodovina teološke fakultete, živeče doktorje posameznih fakultet po "rang-listi" po l. 1786 ter novo promovirane doktorje, ki so bili. Nedaj še člani fakultet, pa šematizmi univerzitetni.

Gradivo o delovanju Slovencev na univerzah v sedanji Avstriji je torej v glavnem proučeno, nekaj manj temeljito gradivo o študentih iz Slovenije. To bogato gradivo bo treba še obdelati za tisk.

II. Raziskave o drugih univerzah

1. Tudi prednjeavstrijska univerza v Freiburg im Breisgau izkazuje v 2. polovici 18. stoletja poleg doslej znanega pravnika Jelenca in medicinca Staravašnika, ki je poskrbel kar za 8 knjig (ne le štiri) pravnika Goričana Jurija Terpina, avtorja več knjig (ne pa le lastne dunajske disertacije), in teologa Antona Gorijpa, verjetno Slovence. Med temi stirim je bil eden rektor, drugi dekan, teolog pa je v tedanjih nemirnih časih kmalu odsel iz Freiburga v svojo domovino. Te nove podatke sem dobil predvsem z dopisovanjem z univerzitetno knjižnico in iz Schreiberjeve freiburške univerzitetne zgodovine, ki omenja tudi Staravašnikovo splošno priljubljenost.

2. Proučevanje študentov iz Slovenije ter delovanje Slovencev na italijanskih univerzah bo zahtevalo še precej študija, poleg le delno natisnjenega gradiva-matrik univerz v Bologni in Padovi tudi raziskave v univerzitetnih arhivih. Slovence najdemo tudi v tiskanem gradivu o natio germanica na raznih italijanskih univerzah, na katerih so zavzemali tudi nekatere univerzitetne funkcije, razvidna npr. iz Simonitijeve bibliografije in SBL. Poleg teh dveh univerz prihajajo v postev še Parma, kjer najdemo več disertacij Slovencev, Siena, tudi Vicenza, Treviso in Videm(Udine).

Temeljiteje bo treba proučiti Beneske Slovence, "raziskovanje" (kar se tiče Trsta) po pač(po Simonitiju-Humanizem str. 13)

terjalo poseben pristop in obravnavo in moralo zaenkrat ostati obdelal še desideratum slovenske kulturne zgodovine." Valvasor je pisce iz raznih strok iz tedaj mnogo obsežnejše Kranjske, saj je zajemala tudi hrvaško(avstrijsko)Istro, ki je dala tja do konca 18.stoletja precej učenjakov, Pohlin pa je zajel tudi italijanski del Furlanije. Beneski Slovenci s svojimi poitalijančenimi priimi-ki se pač pogosto skrivajo pod sosednjim večjim, ne pa rojstnim krajem, kar velja npr. za Jakoba Stelina iz Zgornjega Trblja, ne pa Čedada. Marko Sadnik, rojen verjetno v Celju, je izkazan prav tako kot profesor univerze v Padovi.

Simoniti je izločil iz knjige o humanizmu (za razliko od latinske bibliografije !) humaniste, ki so izšli iz romanskih istrških mest, zlasti Kopra in Pirana, čeprav se lahko tudi med Pirančani in Koprčan skrivajo Slovenci iz mesta ali tudi iz slovenske okolice (npr. po verziji SBL mediciniec Sanctorius de Sanctorio-baje prvotno Svetina).

Podrobneje bo torej treba proučiti študente iz Slovenije na najrazličnejših italijanskih univerzah (v Ferrari Slovencev-profesorjev očitno hi bilo), saj so na njih študirali in tudi promovirali številni Slovenci nele s Primorskega, marveč tudi iz bolj oddaljene Kranjske, Stajerske in Koroške.

Vsekakor lahko pričakujemo od Primorskega Slovenskega biogradskega leksikona v budocih zvezkih (od 7.naprej) marsikatero odkritje, kar bo zahtevalo tesnejše sodelovanje npr. uredništva SBL in Enciklopedije Slovenije z njegovim urednistvo. Da goriški leksikon snovi še ni izčrpal, dokazuje npr. da navaja le enega matematika - Goričana Čeferina, danes pa poznamo kar tri Čeferine - matematike in fizike.

3. Tudi Prekmurje je dalo nekaj slovenskih univerzitetnih profesorjev, med drugimi soustanovitelja in prvega rektorja univerze

v slovaški Trnavi (1635), ter vsaj dva profesorja matematike. Andritscheva knjiga (Studenten und Lehrer aus Ungarn und Siebenbürgen an der Universität Graz 1586–1782, Gradec 1965), ki obravnava poleg številnih vpisanih Ogrov tudi profesorje, bi zahtevala temeljitejšo proučitev. Razpoložljivi podatki namreč navajajo pogosto kot poreklo le Hungarus, pogosto vsaj s pristavkom iz Železne ali Žalske županije, redkeje iz Žomodžske (Somogy), kjer je bil še v prvi polovici 18. stoletja slovenski ves okraj Csурго, še danes pa so Slovenci razen v Porabju v dveh občinah Žomodžske županije (Taranj, Konji). Dvomljiv je znameniti dunajski medicinec in naravoslovec druge polovice 18. stoletja Jakob Wernischek, ki je bil iz Pečuha, kar bi po tedanji navadi lahko pomnilo iz škofije Pečuh in bi lahko bil, sodeč po priimku, iz tedaj ali še danes slovenskega dela škofije. Izpasti bo moral znameniti pravnik Jurij Lakić-pač iz hrvaškega dela Gradiščanske, o katerem sem sicer našel precej gradiva v Innsbrucku.

4. Delovanje Slovencev na češkoslovaških visokih šolah še ni dovolj raziskano, kljub razpravi Václava Buriána o njihovem delovanju na praški Karlovi univerzi, ki pa zajema Slovence le na obnovljeni češki Karlovi univerzi (1880) in kljub monumentalni izdaji Češke akademije Češi a Jihoslované. Le-ta omenja v starejših časih le nekega univerzitetnega notarja Karlove univerze po rodu iz Celja, ne pa imen Slovencev-profesorjev, ki jih le na splošno omenil Anton Slodnjak. Na koncu 18. stoletja zasledimo v Pragi na medicinski fakulteti profesorja Antona Miheliča in prezgodaj umrlega Josipa Plenčiča ter teologa Gašperja Rojka – le-tega tudi kot rektorja in pisca več del o češki cerkveni zgodovini, počenši z Janom Husom in koncilom v Konstanzu. Slovenci so delovali tudi na univerzi v Brnu in Olomoucu, katerih zgodovini bo še treba proučiti, "en Hrvat" pa je po navedbi Akademijine publikacije de-

loval na univerzi v Trnavi. Prekmurca Dobronokija iz Dobrovnika pri Dolnji Lendavi navajajo kot soustanovitelja in prvega rektora univerze v Trnavi (1635), Kamničana Matijo Bastjančiča pa kot njenega prvega kanclerja (1636), Slovencev pa je tam delovalo še vsaj osem, eden pa na rudarski akademiji v Banski Štiavnici. Številne trnavske publikacije, predvsem zgodnjih univerzitetnih, toda tudi razni slovenski (prekmurski) tiski, so razvidni iz Zelligerjeve bibliografije.

Tudi za univerzo v Košicah sem doslej predvsem s korespondenco z ondotno Državno znanstveno knjižnico zvedel za profesorja Celjana Godfrida Wolfa, profesorja etike l. 1665, ter Ljubljjančana Franca Gottwaldta, profesorja v l. 1719-1723, čigar eno delo imajo v evidenci v Košicah, drugo pa neka madžarska bibliografija. Več podatkov bi se verjeno našlo v madžarski zgodovini te univerze, ki naj bi jo posredovala NUK. Na kratkotrajni univerzi v Bratislavi ("Academia Istropolitana") proti koncu 15. stoletja je po Viktorju Smoleju deloval Jurij iz Ljubljane: knjiga Štajerca Avguština Schiera o tej univerzi se je žal na Dunaju zgubila, graška univerzitetna knjižnica pa je nima.

Na podlagi Slodnjakove navddbe, da so tudi na univerzi v Krakovu delovali zgodaj Slovenci, sem se tja obrnil s prošnjo za podatke, vendar doslej brezuspešno, saj mi niso sporočili niti naslova kakih univerzitetne z odovine. Že pred nekaj leti sem na univerzi v Varšavi zaman iskal pravniške knjige, ki naj bi jih bili med 16. in 18. stoletjem napisali Slovenci.

III. Viri in metode raziskav

Pregled dosedanjih razpoložljivih virov bi zahteval podrobno razpravo. Poleg Valvasorja, Schönlebna, Dolničarja-Thalnitscherja, Pohlinove Bibliotheca Carnioliae, obsežnega kataloga dunajskega Terezijanuma, ki je prvi objavil Pohlina (v 4. zvezku), Hoffovega prikaza Kranjske z Istro (1808), Erbergovega Poskusa literarne zgodovine Kranjske (izdanega od Mil. Uršičeve) navajamo predvsem Gruden-Malovo Zgodovino slovenskega naroda, Zgodovino narodov Jugoslavije, Zgodovino Slovencev in druga zgodovinska dela, številne slovenske literarne zgodovine, izmed katerih obravnavajo starejše slovenske znanstvenike zlasti Slodnjakova ter Maticna, še nedokončani Slovenski biografski leksikon in mlajši Primorski Slovenski biografski leksikon (doslej 12 oziroma 16 zvezkov) ter druga enciklopedična dela, ki pa bodo morala v bodoče bolj upoštevati te znanstvenike. Tu ne omenjamo raznih monografij in manjših ali večjih časopisnih razprav z izjemo številnih člankov Fridolina Kaučiča o znamenitih Slovencih, ko mu ni uspela subskripcija za Slovenski Panteon; omembe zaslужi profesor kentske univerze (Ohio) Eduard Gobec, ki pripravlja večje delo o znamenitih Slovencih do zadnjega časa, medtem ko je Josip Vidmar že poskrbel za izdajo prvih zvezkov knjižne zbirke o znamenitih Slovencih pri Partizanski knjigi.

Sistematično iskanje knjižnih del Slovencev v raznih univerzitetnih knjižnicah (Dunaj, Gradec, Innsbruck, Salzburg) je bistveno olajšala Simonitijeva bibliografija latinskih tiskov iz Slovenije (do 1. 1848, Ljubljana 1972), sestavljena z izredno vestnostjo, prizadavnostjo in iznajdljivostjo. Zbrala je nad 1800 tiskov, potem ko je že 1. 1971 zbral v bibliografiji filozofskih tekstov na Slovenskem do 1. 1800 naslove 145 rokopisov in 232 tiskov s potrebnimi podatki. Pregled katalogov v štirih starejših avstrijskih univerzitetnih knjižnicah, v Avstrijski nacionalni knjižnici ter v

Štajerski deželni knjižnici je poleg drugega gradiva dal še veliko število knjig, zlasti disertacij in drugih tez, ki sem jih vnašal po možnosti v Simonitijevo knjigo, sicer pa beležil posebej, kolikor v njej ni bilo dovolj prostora. Upoštevati je pač treba, da je od objave knjige poteklo že devet let. Pri iskanju se je posrečilo najti še nekaj knjig, ki jih je zabeležila le Pohlinova Biblioteca, ki se je torej izkazala za zanesljivejšo, kot pogosto sodijo. Nekaj dodatnega gradiva sem našel tudi v nekaterih starejših slovenskih virih, zlasti o delovanju nekaterih redov na Slovenskem, ter v knjigah o delovanju nekaterih redov v nekdanji Avstriji in tudi Ogrski, zlasti jezuitov, cisaltrcijancev, avguštincov, frančiškanov in benediktincev: pri slednjih je težavno ugotavljanje rojstnega kraja, ker imajo npr. redovniško ime Felix a S. Anna (= Joannes Poeck). Pri podatkih o benediktincih na salzburški (benediktinski) univerzi je še težava v tem, ker tako pri profesorjih kot pri študentih ni naveden rojstni kraj, marveč iz katerega samostana so prišli, npr. Osoje, Šent Pavel, Admont, Sankt Lambrecht, kjer so pač živeli redovniki iz Slovenije.

Precej gradiva o delih-tiskanih in rokopisnih, kolikor so se pač ohranila ali pozneje zgubila, navajajo seveda univerzitetne zgodovine in jubilejni zborniki, knjige o zgodovini posameznih fakultet ali posameznih strok. V teh delih so tudi podatki o profesorjih; vendarle ugotavlja razni pisci, da po časovnem ali abecednem razporedju objavljeni sezname niso vselej popolni in jih je treba s težavo dopolnjevati. Včasih se po naključju odkrije še kak profesor, zlasti v nekaterih novejših delih, včasih tudi objavljene disertacije, o profesorjih posameznih strok.

Univerzitetne matrike včasih za celo leto ne navajajo rojstnih krajev (celo na Dunaju). Namesto zapisovalcu neznanega ali težko razumljivega rojstnega kraja najdemo pogosto bližji večji znani kraj. Saj se celo Marko Grbec, iz Šentvida pri Štični v svoji

mediniški knjigi označuje kot Labacensis, pri študentih iz Ogrske najdemo pogosto le Hungarus. Podobne težave so zlasti pri beneških in goriških Slovencih, ki jih pač navajajo kot Forojuliensis ali podrobnejše kot Cividalce (Čedadčane), Goričane pa kot Italus Goritiensis. Tako je otežkočena ugotovitev rojstnega kraja, marveč tudi narodnosti in socialnega porekla, kolikor pač ni v matriki ali recepcijski knjigi navedena pobrana šolnina, oprostitev ali vsaj olajšava ali celo očetov poklic. V Gradcu olajšuje iskanje seznam gojencev konvikta Ferdinandeuma. Število študentov - kmečkih sinov je torej vsekakor večje, kot izhaja iz matrik, lahko pa so ugotovljivi plemički sinovi iz naših krajev, kateri so bili številni zlasti v Gradcu in Salzburgu; vendar so pogosto navedeni le po svoji deželi, včasih pa tudi z navedbo večjega števila njihovih posestev.

Dvodelni Mundtov Bio-Bibliographisches Verzeichnis von Dissertationen (od konca 16. do konca 18. stoletja), ki vsebuje razne univerzitetne teze nemesto po predsednikih komisij - po kandidatih, žal ne vsebuje skoraj nobenih tez iz nekdanje Avstro-Ogrske razen nekaj praških in juridične disertacije Antona Remiza (Dunaj 1774), pri kateri je nekdo v graškem izvodu dopisal Carniolus ex Commendū ^{univerzitetne} Santi Petri. Vendar ta bibliografija vsebuje ~~tiske~~ tiske iz Finske in Portugalske! Največ jih je seveda iz Nemčije.

Razna tuja leksikalna in enciklopedična dela vsebujejo tudi Slovence, vendar pogosto le najpomembnejše. Od 6 zvezkov Gräfferjeve Oesterreichische National-Encyklopädie (1830) so preostali v dunajski Nacionálni biblioteki le še trije. Več del slovenskih avtorjev vsebuje katalog dunajske Trattenerjeve univerzitetne začložbe iz 1.1798 (s cenami vred). Ne drži pri nas včasih zabeležena trditev (dvakrat sta jo dodala v uvodu mojima člankoma brez pooblastila urednika časopiss), da tuji narodi ne priznavajo zaslug Slovencev za razvoj njihove znanosti in kulture ter si

naše zaslužne ljudi prilaščajo:saj npr.Gallova knjigi o dunajski univerzi(Alma mater Rudolphina 1365-1965) navaja več uglednih Slovencev,ki so nekoč delovali na njej,kjer so po njegovih navedbah študirali tudi nekateri viðni slovanski pesniki kot naš F.PrešernHelfried Patz je v Gradcu v članku Geschenke der Slovenských wenen an die Welt(1965)naštel vrsto takih uglednih mož,opra-vičujoč se,da seveda ni naštel vseh.

Navedbo slovenske ozioroma slovanske narodnosti najdemo že 1.1463 za v Dubrovniku delujočega glasbenika Franca de Pavonibus-Slovana iz Ljubljane,za pesnika iz 15.stoletja Nikolaja Petschacherja(živečega v Znojmu), za uglednega dunajskega humanista Bernharda Pergerja-namestnika dveh cesarjev,ki ga njegov kolega-humanist Celtis vneki pesmici(1493)naslavlja s "perfi-dus Slavus".

Vprašanje narodne pripadnosti,s tem pa tudi teritorialne in osebne razmejitve naše,naloge,sta po Vencajzovi študiji Dunajska visok a šola in Slovenci(1365-1830)v Spomenici o petindvajsetletnici Akademskega društva Slovenija na Dunaju(1894) načeli ljubljanski diplomske naloge(na zgodovinskem oddelku)-A.Ožin-gerjeva(izvleček v Kroniki 1975) o študentih iz slovenskih dežel na Dunaju(1365-1518) in J.Janžekovičovo nadaljevanje Slovenski študentje na Dunaju v 16.stoletju(Kronika 1977),ki obravnavata tudi nadaljnjo usodo študentov,med katerimi so se številni povzpeli tudi do stopnje univerzitetnega učitelja.

France Martin Dolinar je v svoji disertaciji o jezuitskem kolegiju v Ljubljani 1597-1704(Ljubljana 1976)v spisu 813 jezuitov-članov tega kolegija označil z eno zvezdico "Carnioles"-zanesljivo Slovence,v dvema pa slovensko govoreče -domnevne ali verjetne Slovence.Fri tej razčlenitvi je ravnal pogosto prestrogo,saj ni privoščil niti dveh zvezdic npr.uglednemu uče-

njaku Tolmincu-Cruxilli niti Kranjčanu Andreju Banku niti številnim jezuitom z očitno slovenskim priimkom, za katere ni razpolagal z rojstnjim krajem. Zanimivo je, da so bili v Ljubljani skoraj vsi prefekti nižjih šol Slovenci, v Gradcu pa znaten del. Koristno bi bilo seveda nadaljevanje do 1.1773 in o usodi ex-jezuitov. Več slovenskih razprav obravnav tudi življenje in delopredovnik ov drugih slovenskih redov, npr. A. Furlanova razprava o frančiškanih, M. Benedikova disertacija o kapucinih, J. Maroltova o kartuzijanh, o jezuitih pa poleg V. Steskove še F. Hamerlove in J. Jenkove razprave o jezuitih.

IV. Udeležba Slovencev pri ustanavljanju in delovanju visokosloških zavodov.

Slovence zaledimo tudi pri ustanavljanju raznih univerz in kolegijev. Tako jo ljubljanski škofov Urban Textor sodeloval pri ustanavljanju jezuitskega kolegijsa na Dunaju, ljubljanski škofov Janez Tavčar pa je kot notranjeavstrijski vladarjev namestnik vodil ustanavljanje graške univerze (1586), kar je pokojni graški profesor Anton Tautscher omenil nam predstavnikom ljubljanske pravne fakultete ob ~~našem~~ obisku kot dokaz starih univerzitetnih stikov med Graddcem in Ljubljano. Pri tem mu je izdatno pomagal profesor Nikolaj Koprivec iz Radeč, ki je deloval v Graddcu že pri ustanavljanju jezuitskega kolegijsa. Med tremi glavnimi ustanovitelji univerze v Trnavi zasledimo tudi Prekmurca Jurija Dobronokija iz Dobrovnika - tudi kot njenega prvega rektorja (1635), prvi njen kancler pa je postal v naslednjem letu Kamničan Matija Bastianschitz. Kot ustanovitelja Collegium Nordicum v Linzu navajajo Martina Gottseerja, rojenega bojda v Kirchhofu (Avstrija), toda ob pregledu najnovejšega avstrijskega Postlexikona in krajevnega imenika takega kraja nisem mogel odkriti in je torej pač bil po rodu s Kočev-

skega (podobno kot moj praded dr. Štefan Kočevar, rojen sicer v Središču).

Koristen in prepričljiv bi bil pregled univerzitetnih do 1.1800, in fakultetnih funkcionarjev iz Slovenije, zlasti rektorjev in dekanov. Tak pregled, za katerega se sicer zanimajo tudi Avstrije, bo zahteval še precej naporov: saj najdemo Slovence-rektorje ne le na Dunaju, kjer sem našel doslej vsaj 38 rektorjev, med njimi tudi več pravnikov in Teodorja von Cronstein kot rektora Terezijanuma, v Gradcu vsaj 8 rektorjev na univerzi do 1.1782, rektorsko funkcijo na liceju pa so 1.1800 opravljali Slovenci petkrat. Rektorja- Slovence zasledimo še na univerzi v Brnu (F.S.Karpe 1781), v Pragi (G.Rojko 1797), v Innsbrucku (F.Jelenc 1780), v Freiburg im Breisgau (Jurij Trpin 1781/2), v Trnavi že omenjenega J.Dobronokija. Slovenci so bili rektorji skoraj vseh jezuitskih kolegijev avstrijske redovne province.

Omembe bi zaslužili še številni prorektorji, dekani in prodekanji, kanclerji univerze (na Dunaju stolni prošt pri katedrali sv. Štefana), superintendenti-predstavniki deželnega vladarja v vodstvu univerze-konzistoriju, seniorji fakultet, na Dunaju prokuratorji posameznih nacij, ki so tedaj volili rektorja in sodelovali v vodstvu univerze in med katerimi najdemo različnih (4) letih istega Slovence kot prokuratorje nacij, ne pa morda le avstrijske. Slovence najdemo tudi kot univerzitetnega notarja (nekoga Celjana v Pragi, Andreja Murna na Dunaju). Ne smemo prezreti niti superintendentov bogate Knafljeve ustanove, ki so z vestnim poslovanjem ohranili to ustanovo nad 300 let. Potreben bi bil tudi spisek vseh univerzitetnih učiteljev.

Posebno pozornost moramo posvetiti študentom iz slovenskih dežel, ki so razvidni iz objavljenih, deloma pa še neob-

javljenih univerzitetnih matrik, kolikor pač vsebujejo podatke (ne vedno zanesljive) o rojstnem kraju, ^{redkeje razvidnih} njihovih študijskih uspehih (ali neuspehih), o socialnem položaju staršev in njemu ustrezeni pobrani ali oproščeni vpisnini, predvsem pa ^{njihovi} poznejše vlogi v življenju slovenskih dežel ⁱⁿ v drugih deželah, zlasti če so se povzpeli na višje položaje predvsem na univerzah, pa tudi v javnih in cerkvenih službah. Pri izobražencih, delujočih izven svoje ožje domovine, moramo spremljati tudi njihove poznejše stike z njo. Celo Nemeč Patz je ^{ugotovil, da} se je četudi majhna dunajska slovenska kolonija (za Maksimilijana I.) pogosto izkazovala za koristno svoji ožji domovini, Slovenec pa je to zanikal.

Medtem ko sem naštel v članku v Naših razgledih (1971) 60 Slovencev-univerzitetnih učiteljev, jih vsebuje moj spisek v Slovenskem almanahu 1978 že okrog 250. Nekatere bo treba še temeljiteje proučiti. Po mojih raziskavah v zadnjih letih se bo to število še precej povečalo. To delo mi lahko deloma zaradi nezanesljivosti in nepopolnosti nekaterih sicer priznanih virov, pri jezuitih tudi zaradi nenehnega premeščanja z univerze na univerzo ali z univerze na kolegij ali narobe. Težavna je uvrstitev jezuita v določeno znanstveno stroko, ker je pač začenjal s predavanji na kolegiju najprej v 6 nižjih razredih (humaniora), da bi nadaljeval s predavanji iz filozofskih in pozneje teoloških predmetov na kolegiju ali pozneje na filozofski fakulteti, nazadnje po dosegi teološkega doktorata tudi na teoloških fakultetah univerz. Edinole matematiki in fiziki, všetevši astronome, so pogosto predavali svoj predmet tudi več kot tri leta na isti ustanovi.

Zelo številni so tudi Slovenci-rektorji in drugi funkcionarji raznih kolegijev v okviru avstrijske jezuitske province. V Notranji Avstriji so bili ustanovljeni kolegiji v Gradcu (1578) z rezidenco v Mariboru (1757), Leobnu (1585), Ljubljani

(1597), v Celovcu (1605, z rezidencama Millstatt in Dobrlavas), v Gorici (1615) in Trstu (1619). Slovenci so delovali tudi v kolegijih Dunaj, Linz, Passau, na Slovaškem v Trnavi, Trenčínu in Košicah, v romunskem Cluju, v nekaterih kolegijih na sedanjem Madžarskem, v naših krajih pa predvsem v Zagrebu, ki ga štejejo Hrvati za univerzo od 1.1669, Slovenci pa večinoma več let starejšo Ljubljano šele od 1.1919. Slovenci so, tudi kot rektorji, delovali na Reki, v Varaždinu in Slavonski Požegi.

Celo v ameriškem Matapeju najdemo kot rektorja kolegija Slovenca Marka Antona Kappusa, umrlega 1.1717.

1. Pravna znanost in pravniki so čestno zastopani v zgodovini naših znanosti. Saj našteta Simonitijev, latinska bibliografija pod VI pravoznanstvo, pravosodje, javna uprava, statistika let tiskano delo.

Janko Polec je v Spominski knjigi Pol stoletja Društva Pravnik (1939) obdelal med slovenskimi pravnimi znanstveniki pretekle dobe v tujini po najznamenitejšem salzburškem pravniku Polhograju M. Pegiu, ki je v 16. stoletju prvi prevedel del Justinijanovega kodeska v nemščino in bil med prvimi, ki so pisali pravniška dela v nemščini, še poslovčana Jurija Wohiniza, dunajskega rektorja in avtorja 7 (ne pa le ene pravniške knjige - Idea fiscalis sive assertiones de jure fisci - 1675), Janeza Josipa Dinzla, profesorja v Ingolstadt, Češnjičana Franca Ks. Jelenca, rektorja v Innsbrucku in profesorja v Freiburg im Breisgau ^{Dorfjanca} Tomaza Dolinarja delavca pri izdelavi avstrijskega državljanega zakonika. ~~K.~~ 1946. sem v XXI. Zborniku znanstvenih razprav naše fakultete v članku o knjigi Ljubljjančana J. St. Florjančiča de Grienfeld o denarju v Uvodu o starejši slovenski pravni literaturi našel 44 pravno-ekonomskih del iz 17. in 18. stoletja (deloma le pisanih) v latinščini in nemščini, ki jih tedaj v Ljubljani ni bilo (razen Knernerjevih valutnih tabel in tabel o dodnih pristojbinah). Iškanje knjig v tujini je bilo tedaj skoraj nemogoče. Teh naslovov tukaj ne ponavljam. Od teh 44 "humbugov", češ da nobene izmed teh je raznih bojda nezanesljivih virov (Valvasor, Pohlin, Fridolin Kaučič) povzeti hih knjig ni, sem jih že našel dvanaest, isti pisci pa so napisali še vsaj 6 drugih knjig. Res da je Marko Pohlin navedel v svoji Bibliotheca Carnioliae "Kranjce" v mnogo širšem obsegu, kot je to ustrezalo nekoč mnogo večji Kranjski: zajel je namreč tudi mnogo Furlanov.

Med profesorji dunajske pravne fakultete ~~zasledimo~~ že 1.

Nowaka, Ljubljančana Aleksija Straussa 1.1589 kot dekana filozofske, v naslednjem letu pa kot dekana pravne fakultete in rektorja, 1.1635 kot rektorja Jurija Kornelija Weinzerla (rojenega v Ljubljani ali na Krasu), kmalu za Wohinizem kot profesorja Ljubljančana Matija Ferfillo, 1..1690 kot rektorja Franca Jožefa Garzarollija, 1714 kot dekana Jurija Kristofa Majeditscha (Runensis), 1739 kot dekana Ljubljančana Tomaža Ignacija Poccga, Josipa Rudolfa Ribitscha, pisca disertacije o predpravicah lekarnarjev 1.1753 kot seniorja fakultete, Josefa Antona Dembscherja (+ 1770) kot profesorja pandektov in pisca štiridelnih Jusitinijanovih Institutij, Bitenjčana Janeza Nep. Sorčana kot dekana 1.1783, Železnikarja Gašperja Jurija Levičnika v 1.1799 in 1800 kot suplenta cerkvenega prava.

Jurij Dolinar (iz Vovč) se pojavlja kot profesor cerkvenega prava na ljubljanskem liceju, v 1.1810-1813 pa kot profesor rimskega prava in Code Napoléon na Napoleonovi univerzi v Ljubljani. Številnih univerzitetnih funkcij njegovega scieme-njaka Tomaža Dolinarja ne navajamo podrobnejše (gl. naš članek Slovenski predavatelji na tujih univerzah do 1.1800-Slovenski almanah 1978, s.140).

Železnikarja Antona Pflegerja zasledimo v 1.1771-1798 kot profesorja prava na liceju v Lvovu; prav tam je objavil Ignac Zergoll 1.1800 inavuracijski govor o razlikah med običaji in pravnimi predpisi.

V Innsbrucku je bil Češnjičan Franc Ks. Jelenc rektor 1. 1780, po 1782 pa profesor v Freiburg im Breisgau; po vrnitvi v Innsbrucku je bil tam reprezentant in po 1.1802 direktor obnovljene pravne fakultete. V Freiburgu je deloval več let Goričan Jurij Terpin, pisec disertacije o najdbi zaklada, ki sem ga našel po naključju: ko sem 9 let po disertaciji (1785) odkril v shematizmu dunajske univerze njegovo bivališče v Freiburgu, je

ondotna univerzitetna knjižnica potrdila mojo domnevo, da je pač bil tam univerzitetni profesor in pisec vsaj štirih del, bil pa jo tudi rektor.

Verjetno bo treba iz spiska slovenskih pravnikov izločiti insbruškega profesorja Janeza Ulricha, po Hoffu rojenega v Novem mestu, ker je bil po ondotnih podatkih rojen na Vorarlberškem, ter znamenitega Jurija Lakiča, rojenega v Poljanici v Železni županiji, ki je deloval pozneje v Trnavi in Pešti in za katerega sem nabral obilo podatkov v Innsbrucku.

Oboje pravo, tj. cerkveno in "cesarsko" (rimsko) sta obravnavala v svojih večjih delih Kočevar Jurij Erber (tudi pisec rubrik obojega prava v dveh izdajah - 1713 in 1735) ter operoz Janez K. Prešerenki je napisal tudi zgodovinsko-pravno-politično razpravo o avstrijskem pravu.

Številne disertacije pravnikov iz Slovenije odkrivamo na raznih univerzah ne le v tedanji Avstriji, marveč tudi v Italiji in Nemčiji. V literaturi so jih pripisovali načeloma predsedniku (magistrske, doktorske) komisije; saj se v uvodu pogosto sklicujejo na njihova predavanja. Predavatelj je lahko po tej poti publiciral svoje raziskave tudi ob gmotni pomoči kandidata ter uglednih osebnosti ali stanov, katerim so bile posvečene, saj drugače predavatelj pogosto ne bi imel možnosti za objavo. Tako so izdali v Salzburgu "na pogostnejše zahteve" teze, branjene pod predsedstvom pravnika Jožefa Bernarda Gletla kot njegovo posmrtno delo. Proti koncu 18. stoletja se pojavljajo kot avtorji le še kandidati. Katalogi raznih knjižnic skrajšujejo pogosto prej običajne dolgovezne naslove in včasih niso razvidna imena branilcev ali pa predsednikov. Zato je včasih sporno, komu je treba pripisati posmezno disputacijo, disertacijo ali tezo.

Kolikor gre za predsednika komisije (mentorja) Slovence, pripisujemo teze le temu. Vendar moramo vsaj na kratko omeniti

nekaterje pomembnejše disertacije, pri katerih so sodelovali kandidati iz Slovenije, da dobimo vsaj delno sliko o tem, kje so Slovenci zagovarjali pravniške disertacije, ki so tudi od njih zahtevale obilo resnega dela, ki ga ne smemo prezreti in ki jim je omogočalo dosego reznih funkcij.

Na Dunaju npr. je branil l.1671 Kočevar Janez Danijel Erber disertacijo na pravni fakulteti pri prof. Wohinizu, Michael bar. Raigersfeld 1764 na Terezijanumu pri Sonnenfelsu, pri istem l.1769 Leopold pl. Plenčič, v Salzburgu 1649 pri Aeg. Renbecku bar. Joannes Herbarus Kazianer de Katzenstein, 1651 pa Simon Kimoviz in Ljubljancan Janez A. Khunstl, v l.1675 ozioroma 1687 pri Gletleju grofa J.B. Barbo in L.E. Kazianer, v Innsbrucku l.1781 Studenčan J.F. Castelliz, v Ingolstadtu l.1640 pri E. Pasci Franc M. baron de Sprinzenstein, v Giessenu l.734 Ptujčan Joan. Ant. Francini de Curti, v Wittbergu 1593 Lauren-tius Sengsenschmid pri D. Horatiu, v Strasboržu 1623 mladi Bohorič-Bochorizhius Peter (o koristnosti in glavnih učinkih posesti), v Parmi pri F. Bonvicinu 1694 Ljubljancan grof A.B. Barbo, 1678 pri istem Kranjec M.E. baron Paradeiser (170 s.), in 1696 Ljubljancan J.A. a Pernburg. V Rimu naletimo l.1768 Nemško-ogrskem kolegiūm (Collegium Germanico-Hungaricum) disertacijo Sigifrida grofa Gallenberga, v Padovi pa zasledino l.1703 tiskan govor v počastitev pravoznanstva, ki ga je imel v katedrali Martin Svanutti iz Podnanosa, v Altdorfu pa že 1626 disertacijo Ljubljancana D. Verbezia (o testamentih) pri Scherffianu, pr. iz a) Parme iz l.1696 od J.M. Rossettiya iz Roseneka pri Podnanosu, vse ostale pa izvirajo iz zadnje četrtine 18. stoletja, namreč b) iz Dunaja disertacije J.K. Gollmayrja, Kranjca Jos. Kovatscha, Škofjeločana B. Klobusa, Sevničana A.G. Lubyja, Goričana F. Ks. Noga-role, Komenčana A. Remica, A.K. Repeschitza, J.B. Schloisniga, Goričana J. Terpina, c) iz Innsbrucka Ljubljancana Jos. Fillerja

in Goričana Franca Repiča, ter iz d) Trnave Idrijcana B.J.Wolffa.

Le mimogrede omenjamo številne tiskane govore "ivonistov", praviloma najboljših študentov-pravnikov v počastitev zaščitnika pravnikov sv.Iva(19.maja).

Na področju ustavnopravne in političnih znanosti omenjamo tiskani hvalozpev Radovljicičana Pavla Oberstaina, ddgoletnega kanclerja dunajske univerze, na čast Maksimilijana I.kot neke vrste "knežjega zrcala"-slike idealnega vladarja ,in številna politična dela Franca Alberta Pelzhofferja, rojenega verjetno v Ljubljani, objavljena deloma v latinščini deloma v nemščini in prikazana od Evg.Spektorskega.Žal še ni uspelo odkriti "političnih traktatov " Matije Ferfille (1) in Janeza Karla de Georgio(3),vse iz 2.polovice 17.stoletja.

Več tiskanih del iz 18.stoletja(2.polovica)obravnava odnose med državo in cerkvijo.

Posebej obravnavamo profesorje cerkvenega(kanonskega)prava kot tedaj pomembnega predmeta,ki se je predaval v raznih kolegijsih ter na filozofskih in teoloških fakultetah,po reformah Marije Terezije pa na pravnih fakultetah.Na tem področju najdemo številna sistematicna ali specialna dela Slovencev,vštevši razne disertacije in teze tudi na domačih učiliščih raznih redov, zlasti benediktincev in frančiškenov.

Med jezuiti najdemo kot predavatelje na eni ali več ustanovah Karla Dolenca,Kočevarja Jurija Erberja,Dolčana Antona Erberja, Ljubljancana Filipa Hoffstetterja,pisaca obsežne knjige o zakonski zvezi,Kamnogoričana Janeza Andreja Kappusa,Vipavca Simona Karchnet(a pisca obsežne disertacije o pravu in pravičnosti,knjige o delu papeške kurije in III.knjigi Dekretallov-okrog 1000 strani),Ortnečana Jurija Sigismunda Liechtenberga,Radeljčana Wutschniga(pisca knjige o dekretalih), Kamničana Janeza K.Škerpina.Za Martina Gottseerja sicer ni po-

datkov o predavanjih iz kanonskega prava, podpisani pa je v zadnjem-petem zvezku menda najobsežnejšega sistema kanonskega prava sploh-salzburškega profesorja Ferdinanda Krimerja (nad 3600 strani) kot izvrševalce oporoke po umrlem kolegi. Zato ga moramo šteti vsaj za soavtorja. ^{obsežnem} V uvodu, posvečenem nekemu gornjeavstrijskemu deželnemu funkcionarju, je dodal tudi krajšo zgodovino Gornje Avstrije, kjer omemba kot naseljence tudi Slovane. Tudi Celovčan Janez Mulla (+ 1709) je predaval cerkveno pravo na graški univerzi celih 18 let.

Med frančiškani zaslužijo omembe lektor kanonskega prava Ljubljjančan Jakob Jožef Hoffstetter, pisanec celo v treh izdajah objavljenih knjige o dekretalih Gregorja IX., Kamničanec Oton Sprug, vodja frančiškanske teološke šole in pisec knjige o pravicah, prerogativah in pooblastilih rimskega papeža, objavljene v Benetkah, navsezadnje Ljubljjančan Janeza N. Troppe, pisec dveh knjig o zakonskih zadržkih (druga je izšla v Münchenu v obsegu okrog 1100 strani).

V ljubljanskem kolegiju je razlagal cerkveno pravo tudi enako Ljubljjančan Fulgencij Krt (Kerth), ki je umrl 1.1713, Ljubljjančan Sigismund Prembsel, ki je umrl 1.1745 v Pečuhu.

Iz časa po razpustu jezuitskega reda omenjamo predvsem Studeničana Franca Ks. Gmeinerja, dolgoletnega profesorja ne le cerkvene zgodovine, marveč zlasti kanonskega prava v Gradcu, čigar institucije tega prava so doživele štiri izdaje. Ljubljjančan Franc Samuel Karpe (1781 rektor v Brnu) je obravnaval v svojih delih poleg filozofije tudi prirodno pravo.

2. Tudi na področju ekonomskeih ved s finančnimi zasledimo nekaj Slovencev. Dunajski rektor J. Wohiniz, ki je sestavil za Knafljevo ustanovo tako tehno ustavnovno listino, da deluje še danes, in je dala slovenskemu narodu do 1.1918 približno 1200 izobražencev, in čigar zapuščinskega spisa žal na Dunaju

še nisem našel, je izdal l. 1675 knjigo Idea fiscalis seu assertiones de jure fisci (torej delo iz moje stroke), ki jo bom moral obdelati temeljiteje. Knjigi Ljubljanski St. Florjančiča de Grienfeld o denarju (1695) naj bi sledila druga knjiga o denarju Leop. Fabianitscha Utilitas rei nummariae veteris compendio proposita (Dunaj 1733), ki je še ni uspelo izslediti. Ernest Vols (Radgončan) je v neki knjigi iz l. 1708 (Linz) obdelal tudi desetino. Po uvedbi pouka narodnega gospodarstva na zadevnih avstrijskih šolah je napisal Theodor Kravina, rojen v Slovenski Bistrici, ne pa v Varaždinu ali Mariboru, ki je kot rektor Terezijanuma za svoje zasluge postal Theodor von Cronstein, v l. 1773 in 1775 dvodelno knjigo v latinščini o ekonomskih pojmih za študente Terezijanuma in uredil tudi poskusno kmetijsko posestvo. Leopold Plenčič, sin solkanskega medicinca, je l. 1769 branil na dunajski viteški akademiji pri znamenitem ekonomistu Josefu Sonnenfelšu disertacijo o njegovi knjigi Von dem Ursprunge und dem Wachsthum des Handels, ki predstavlja sistem narodnega gospodarstva in ekonomske politike. Tu omenjam še dve knjigi, ki obravnavata v celoti ali vsaj deloma "ekonomsko filozofijo", namreč deli Janeza K. Mayrja (1724) in Antona Purgstalla (Trnava 1746 in 1754), ki jih bo še treba proučiti. S temi deli in že navedenimi Kaernerjevimi valutnim tablicami bom lahko pričel predavanje o razvoju ekonomske misli pri Slovencih ob letosnji šestdesetletnici zagrebške ekonomske fakultete.

3. Izredno bogata je tudi literatura na področju medicine, "materia medica" in farmacije, veterinarstva ter nauka o higieni: saj našteva Simonitijeva bibliografija okrog 200 takih del, ki posezajo deloma tudi na področje fizike, kemije, klimatologije, botanike ter zdravilnih voda. Med njimi je resda tudi precejšnje število latinskih disertacij iz časa po l. 1801.

Zgodovino medicine je obravnaval zlasti Ivan Pintar, profesor sedaj končno obnovljene stolice za njeno zgodovino na ljubljanski medicinski fakulteti. Danes jo obravnavajo Drago Mušič in veterinar Janez Batis predvsem v študiji o medicincu in veterinarju 18.stoletja J.M. Žagarju, avtorju 18 latinskih in nemških knjig, Emanuel Pertl, bogato zgodovino kirurgije v starejših časih pa je obdelal Peter Borisov (Oršči zgodovine kirurgije na Slovenskem do začetka 20.stoletja, Ljubljana 1977), kjer je odkril tudi nekaj starejših slovenskih medicincev. Tudi slovenske medicince obravnavata v svojih delih Hrvat Mirko Dražen Grmek kot stvokovnjak sedaj pariške univerze za zgodovino znanosti sploh. Primer medicinskih fakultet, ki so uvedle pouk svoje stroke v študijski program, bi zaslužil posnemanje tudi drugih fakultet.

V starejši zgodovini zavzema neslavno mesto presbiter in doktor medicine Jurij iz Celja (v 15.stol.), ki pa ni bil profesor dunajske medicinske fakultete in je bil obtožen širjenja nepravilnih in nemoralnih teorij; ugleden dunajski profesor je bil Andrej Perlah iz Svečine (+ 1551), znan bolj po svojih astronomskih delih, ugledni medicinci pa so še Marko Gerbec (iz Šentvida pri Stični), Ljubljjančan David Verbezius, pisec več medicinskih knjig v 1.tretjini 17.stoletje in njegov sin Aleksander, Novomeščan J.K. Gossiak, pisec knjige o ženskih boleznih (1662), Mozirčan J.K. Werloschnig, ki je tudi izdal skupaj z A. Lojkom knjigo o kugi, Goričan Anton Musnig, pisec dveh del, zlasti pa Solkanec Marko Anton Plencig (Plenčič), znan tudi po svoji teoriji nalezljivosti. Troti koncu 18.stoletja zasledimo na dunajski medicinski fakulteti kot profesorje Ljubljjančana Franceta Nik. Sedeja, prav tam in pozneje v Lvovu Tomaža Sedeja, disertacijo Blejca Tomaža Christana. V Pragi delujejo sedan na medicinski fakulteti zgodaj umrli Jožef Plenčič ter Anton Mihelič; za istočasno v Freiburg im

Breisgau delajočega Kamničana Staravašnika je ondotna univerzitetna knjižnica sporočila še več tiskanih del.

Na Dunaju najdene podatke, da je J.M. Žagar, ki ga je Drago Mušič obdelal le do 1784, živel škoraj do smrti (+ v Pragi 1813) v Jihlavì, sem opozoril pisca, nekaj novih podatkov o uglednem graškem (sicer malo poznejšem) ginekologu Khömmu pa Emanuelu Pertlu (tudi o njegovem portretu).

Poleg medikozgodovinske stolice na naši medicinski fakulteti proučuje zgodovino medicine in zdravstvene kulture agilno Znanstveno društvo za zgodovino zdravstvene kulture Slovenije.

4. Zgodovina naravoslovja in tehnike zavzema pri Slovencih sprozorno zgodnje in ugledno mesto. To velja kljub nekaterim nasprotnim trditvam Slovencev in Hrvatov, češ da pri nas nismo proučevali fizikalnih ved, astronomije, matematike, kartografije in zemljepisa (razen Valvasorja). Saj sem naštel v razpravi o astronomih v Zborniku za zgodovino naravoslovja in tehnike Slovenske matice (ZZNT- II. 1973) kar 35 astronomov iz Slovenije počenši z vsestranskim Hermanom s Koroškega (tudi Hermanus Slavus, iz 1. polovice 12. stoletja), za katerega se je pulilo več zahodnoevropskih šol. Sledijo mu še pomembnejši Svečinčan Andrej Pevlah (nazadnje medicinec, + na Dunaju 1551), ki je tako kot njegov sodobnik N. Kopernik proučeval medsebojno lego planetov in izdajal cele serije almanahov, efemérid in koledarjev podobno kot za njim Ljubljancan Jakob Strauss, v 17. stoletju pa v manjšem obsegu Novomeščan Karel Toš. Že v 16. stoletju je Polhograjčan M. Pogius objavil obsežno astrologijo. Mengšan Avguštin (baron) Hallerstein je postal 1746 predsednik matematičnega tribunala v Ptujču, kateremu je bila dodeljena tudi astronomija, Ptujčan Karel Tirnberger pa je bil predstojnik Astronomsko-matematičnega observatorija v Gradcu, pozneje pa učitelj hidravlike in mehanike v Banski Štiavnici (na Slovaškem). S kronologijo sta se ukvarjala predvsem Andrej Čergol (iz Česte-Vipavskega Križa) in Cerkničan Andrej Kobav. Vrsto slovenskih astronomov smo zaključili z Jurijem Vego iz Moravč, ki se je sicer ukvarjal predvsem z matematiko (logaritmi itd.).

V meteorologijo sodi razprava Hermanna s Koroškega o dežju, knjiga Dobrlovaščana Bruna Schlibnigga (Salzburg 1688), v klimatologijo knjiga Tolminca-medicinca Antona Muznika o klimi Goriške in Šentvidčana Marka Grbca o zagovoru ljubljanskega zraka (1710).

Z matematiko sta se ukvarjala že A.Perlah in njegov učenec Klemen Kukec(tudi astronom), Ljubljjančan Martin Raigel(tudi profesor grščine na Dunaju), Ljubljjančan Franc Preckenfeldt(+ 1744) v Cluju-Romunija, kjer je vodil tudi zvezdarno). Glavne panoje matematike sta obdelala v knjigah Janez K.Kaschutnig(1754, po Krone-su rojen v Trbižu), Karel Toš(v dveh knjigah-1730) in Ernest Vols (1714) algebro pa Anton Ambrožschell iz Cirkmice(knjiga 1799),

ki se je tako kot večina starejših matematikov, ukvarjal tudi s fiziko. Izmed matematikov omenjamo še Celjana Marka Sadnika, profesorja v Padovi in Leopolda Apfaltrejerja; elektirko Anton Purgstall in Anton Kukecz, profesor v Zagrebu. Ljubljjančan C.A. Weickhart je napisal kemično-botanično disertacijo, Josef Perbegg (iz koroškega Malega Šentvida ali Bistrice v Rožu) knjigo o magnetizmu. Knjigo o "uglednješem delu kraljestva mineralov" je zapustil J. K. Kaschutnigg (1752). Kranjec Jan. Frid. Rain (rojen 1613) je zapustil vsaj dve knjigi o kemiji in alkemiji, na Dunaju pa imajo po izjavi Jožeta Šorna več njegovih rokopisov, na katere sem opozoril naše zgodovinarje kemije.

Vestranski Teodor von Cronstein je izdal izpitno snov iz statike, mehanike in zloženega gibanja.

Doslej navedene nepopolne podatke o fizikih in matematikih

bo treba še dopolniti s podatki iz članka Karla Adolfa Franza Fischerja: Jesuiten-Mathematiker in der deutschen Assistenz bis 1773, Archivum Historicum Societatis Jesu, Vol. XLVII 1978, Rim (s. 159-224), kjer najdemo prese netljivo število Slovencev; to bi zahtevalo temeljitejšo obdelavo v povezavi z dosedanjimi podatki. Tu se omejujemo le na J.B. Cruxillo iz Tolmina s pristavkom Illyrus, ki mu Dolinar ni privoščil niti 2 zvezdic, Antona Kukca, rojenega 1738 na Ptuju, Andreja Guetsolda iz Fliberka, profesorja v Trnavi, Gradcu in na Dunaju ter na le nekatere izmed več Prekmurcev, namreč na Josipa Gulika iz Benice ("Beniczsensis"), profesorja v Trnavi (1767/8), Fr. A. Meleghyja iz Bakovcev ("Bakocza"), profesorja na isti univerzi 1672-79. Poleg doslej znanega Bernarda Čeferina (Zefferin) najdemo še dva Gorčana z istim priimkom - Andreja in Filipa. Žal manjka rojstni kraj za (pač Matko) Urbana "Madcho", profesorja matematike in fizike v Gradišču (1735-39). Nekaj krajevnih imen ostane zaenkrat še nerazrešenih; tudi ta najnoviji imenik vsebuje nekaj napak, npr. Heiligenkreuz-Kärnten za nam že znanega Andreja Čergola iz Čoste-Vipavskega križa.

af. 1. Z z odovino matematike in pomembno vlogo Slovencev v njeni zgodovini se ukvarja zlasti Jože Povšič, ki je Vegovim delom, o katerih je pisal tudi Lavo Cermelj, pripisal celotno naklado nad tri milijone (Močnikovim pa celo sedem in pol milijona!).

Med starejšimi arhitekti najdemo arheologa in epigrafika Avguština Tyfferna iz Laškega, pisca knjige o znamenitostih italijanskega mesta Pozzuoli, civilno in vojaško arhitekturo je obdelal Janez K. Kaschutnig, le vojaško Ernest Vols.

Zgodovino botanike proučuje ~~Viktor Petkovšek~~, zgodovino agronomije pa France Adamič. Tu omenjamo kemično-botanično disertacijo Ljubljanačana C.A. Weickharta (1765), M.A. Plenčiča knjige o novem načinu za konserviranje žita (1764), prevedeno iz latinščine v nemščino in francosčino, Žagarjevo botanično-medicinsko disertacijo o "salicarii" (1762). Omenbę zaslubi tudi od T. Cronsteina na Dunaju ustanovljen poskusno kmetijsko posestvo in delovanje Kmetijske družbe za Kranjsko, pa tudi za Koroško in Stajersko, ki so podpirale kmetijske raziskave.

Goričan Aug. Michelazzi je izdal kompendij rastlinskega kraljestva (1781) in dve izdaji Koprendija kraljestva "fosilijev", ki sodi v mineralogijo teko kot J.K. Kaschutniga Odličnejši del kraljestva mineralov (rudnin).

Z zgodovino posameznih panog naravoslovja in tehnike se ukvarja še več strokovnjakov. Širšo vlogo naravoslovja in tehnike, ki nista le tehnična predmeta, marveč imata pomembno vlogo v celotnem slovenskem narodnem prebujenju in kulturni zgodovini, ki se ne sme omejevati le na literarne predmete, je obdelal Prezgodaj urli Zmago Bufon (v ZZNT I in II), večje število tehnikov pa obravnava zbornik Naši znateniti tehniki (v redakciji Alberta Strune, Ljubljana 1966). Zgodovino naravoslovja in tehnike proučujeta še naravoslovna sekcijsa Slovenske matice in Tehniški

muzej Slovenije s svojimi razstavami in publikacijami. Starejši slovenski naravoslovci in tehniki, ki so našli le deloma mesto v Slovenskem biografskem leksikonu, še manj pa v Enciklopediji Jugoslavije, naj bi zajela pripravljana Enciklopedija Slovenije, zlasti po prizadevanju ^{čl. užitku} jevalnih sestankov urednikov skupin s področja naravoslovja, tehnike in biotehnike, na katerih sodelujem predvsem pri izdelavi geslovnika.

Znanosti sedanje filozofske fakultete so zastopane častno tudi v zgodovini slovenske znanosti. Saj je dunajska artistična poznejše filozofska fakulteta izkazovala več uglednih profesorjev. Slovencev že pred pojavom humanizma, s katerimi so se lahko Slovenci seznanili v sosednji Italiji. Zato ni nič čudnega, nihov znaten vpliv na širjenje humanističnih idej na Dunaju: Primož Simoniti je po več člankih o posameznih vidnejših humanistih (Bernardu Pergerju, Luki iz Dobrepolj ali Agathopediju ali Gutenfelderju) v svoji monumentalni knjigi Humanizem na Slovenskem (Ljubljana 1979) odkril v enem samem stoletju (1450 do 1550) nič manj kot 42 licenciatov in magistrov, za 24 izmed njih pa tudi naslove predavanj in njihova tiskana ali vsaj pisana predavanja. Čeprav so pri nas pisali o njihovih literarnih poskusih, pa je sam B. Perger, ki je bil sicer tudi pravnik, astronom, dolgoleten kraljev superintendent, tj. predstavnik v univerzi, dekan, rektor in celo namestnik (viceregens) Maksimilijana I. na Dunaju, učakal blizu 30 ohranjenih izdaj (v šestih državah) izredno moderne latinske slovnice. Že prej obdelane humaniste je v knjigi obravnaval manj izčrpno. Simonitijevih drugih izsledkov (gl. naš recenzijo knjige v Naših razgledih z dne 24. aprila 1980) ne bom ponavljal: vendar sem odkril še nekaj novih podatkov o istih strokovnjakih, ki so bili pogosto prav mnogostranski.

Le filozofskih del vsebuje Simonitijeva latinska bibliografija

ja 119; poleg tega vsebuje še dela iz pedagogike, vzgoje, "kultus" in "humanitas, filologijo, literarno zgodovino, literaturo, zgodovino, arheologijo, numizmatiko, zemljepis, etnografijo in moralko.

Zaslužno delo je opravila na področju zgodovine filozofije Alma Sodnikova, poglavitev ideje slovenskih filozofov med sholastiko in neosholastiko pa je obdelal v zadavnji knjigi Ivan Urbančič (Ljubljana 1970). Zato njegovih izsledkov ne ponavljam. Manjška seveda težavnejši prvi del te zgodovine (tudi zaradi težje dostopnosti nekaterih del), ki naj bi proučil številne filozofe starejše dobe, obdelana v Simonitijevi knjigi ali vsaj našteta v bibliografiji rokopisov, razen tega pa novejša doba. Izmed filozofov, ki jih Simonitijev humanizem ne obravnava več, se omejujem na Janeza Rafaela Cobenzla iz Predjame, Janeza K. Cruxillo, salzburške benediktince Korošca Bruna Schlibniga in Edmunda Schlosga, Janeza K. Garzarolla, obsežna dela Martina Gottseerja in Antona Erbeja, ki so doživela do 4 izdaje, Antona Purgstalla *Oeconomia philosophica* (4 izdaje), Janeza K. Prešerna (iz Poljč, ki je bil 1723 dekan teološke fakultete v Trnavi), zlasti pa Beneškega Slovenca Jakoba Stelina (iz Zgornjega Trbilja), profesorja etike in moralne filozofije v Padovi, čigar napovedana predavanja so tiskali vsako leto naprej, izdali pa so tudi obsežna zbrana dela.

Spričo posebne nadarjenosti Slovencev za filologijo nas ne sme začuditi znatno število že v starejsih časih. Sem sodi tudi več humanistov, obdelanih v Simonitijevi knjigi, ki so predavali latinščino in latinske klasike, med katerimi je najpomembnejši B. Perger s svojo latinsko slovnico, z grškim jezikom in klasiki pa so ukvarjali redkeje, seveda z izjemo Aristotelovih spisov, o katerem je razpravljal že 1.1143 v svojem spisu *De essentiis* Herman s Koroškega.

Slovenci so predavali in proučevali tudi o hebrejščini in orientalskih jezikih. O jezikih, njihovih začetkih, narečjih in usklajenosti od začetka sveta je pisal ~~operoz~~ Janez K. Prešern.

Izmed klasičnih filologov navajamo le Še Luko iz Dobrepolj (Agathopadius ali Gutenfelder), pomembnega sodelavca pri Herbersteinovih Komentarijih moskovskih zadev, Celjanę Petra Muhiča (sicer tudi teologa in večkratnega dunajskega rektorja), Ljubljana Martina Raigla in Franca Preckenfeldta, pisatelj zbirke latinskih fraz (iz raznih piscev), sicer tudi astronom na kraljevski zvezdarni v Cluju (Romunija). Pravnik Jurij Wohiniz naj bi bil izdal nemško-latinski slovar (Dunaj 1671), drugi pravnik M. Pegij pa že 1.1561 v Ingolstadtu knjigo o poetiki.

Izmed orientalnih filologov navajamo Jakoba Sorčana iz Srednjih Bitenj. Ustanoviteljem germanske filologije moramo prištevati vsestranskega Arclinčana Janeza Žigo Popoviča, ki je (po F. Kidriču) osnoval Nemcem (po nalogu ces. Marije Terize) slovniški in višji pouk njihovega jezika na Dunaju, obenem pa kot slovenski rodoljub marljivo zbiral slovensko slovarsko gradivo ter štel narevloslovje in filologijo za organsko enoto, ki naj prispevata nacionalni in kulturni neodvisnosti.

Omeniti moramo še razna slovarska dela, v katerih je bila tudi slovenščina zastopana, npr. Bohoričeva, Megiserjev Slovar štirih jezikov (1. izmed treh izdaj v Gradcu 1592), 2 nürnbergški zbirki svetega pisma v več jezikih (tudi slovenskem) iz 1.1598, italijansko-slovenski slovar Alasia de Sommaripa (1607), katemu je pri izdelavi pomagal slovenščine večji sin devinskega kneza. Ta dela dokazujojo, da slovenščina tedaj ni bila tako zaničevan jezik. Da so ga poznali tudi plemiči iz naših dežel, izhaja tudi iz dejstva, da je Avstrija pošiljala v Moskvo, Varšavo in Carigrad predvsem diplome iz slovenskih dežel,

ki jim je njeno znanje prinašalo korist ("beneficium" po Herbersteinu). Njeno uporabo v vrstah plemstva dokazuje tudi ohranjenih 26 slovenskih pisem med dvema baroncama-materjo in hčerko iz 17. stoletja: le-ta sodijo tudi v zgodovino slovenskega jezika, ki so jo sicer obdelali slavisti temeljito podobno kot literarno zgodovino. Kot (sicer manj priznanega) lingvista omenjamo Marka Pohlina, zlasti pa njegovo *Bibliotheca Carnioliae* kot izdaten, vendar ne vselej povsem zanesljiv vir za zgodovino znanosti.

Za zgodovino šolstva je zbral bogato gradivo poleg Vlada Schmidta predvsem Slovenski šolski muzej, ki popularizira svoje izledke s pogostnimi razstavami in vodiči iz zgodovine šolstva. Podobne naloge ima tudi novi univerzitetni zgodovinski arhiv, razstave iz zgodovine raznih znanosti pa prireja tudi Narodna in univerzitetna knjižnica.

Pisci zgodovinskih del so razmeroma številni, četudi so uvedli visokošolski zgodovinski pouk razmeroma pozno. Fogorna dela obravnavajo zgodovino posameznih držav, še bolj pa njihove posamezne vladarje ali dinastije, npr. Habsburžane, pri serijah vladarjev drugih evropskih držav pa so Slovenci pogosto sodelovali vsaj kot predsedniki komisij. Več del obravnavajo posamezne vojne (npr. proti Turkom in Francozom), zlasti pa posamezne zmage ali poraze (npr. pri Sigetu). Ne manjka tudi genealogij posameznih vladarskih hiš celo za več tisočletij ali le znamenitejših plemiških družin, sestavljenih npr. od Dominika Fr. Kalina ali Rudolfa Coroninija. Zanimivi so še potopisi, npr. Vipavca Žige Herbersteina (kateremu je po Simonitiju bistveno pomagal Luka iz Dobre polj) in Gornjegrajcana Kuripečiča. Delovanje številnih avstrijskih diplomatov je opisal Josip Zontar.

Izmed profesorjev-zgodovinarjev omenjamo le Solkanca Marti-

na Bavčerja (+ 1668), čigar Zgodbe Norika in Furlanije so bila po tristo letih natisnjena v Torontu (1975), več del tudi iz politične zgodovine cerkvenega zgodovinarja Podjunka Marka Hanžiča, Ljubljjančana Avguština Hingerla, pisca knjige o parku vojvode Evgena Savojskega, Gašperja Glabotsniga (iz koroškega Št. Pavla), pisca 4 zgodovinskih del o avstrijski zgodovini deloma v verzificirani obliki), Trbižana Antona Kaschutniga zgodovino Dunaja in vitezov zlatega runa, medtem ko je Janez K. Kaschutnig obdelal zgodovino ogrskih palatinov, Jeseničan Oktavij Bučelleni Zgodovino Štajerske.

in

Zgodovinska dela Valvasorja, Schönlebna / Dolničarja-Thalnitscherja smo omenili že v uvodnem delu tege poročila. Tudi novejša dela iz slovenske in jugoslovanske zgodovine obravnavajo razne slovenske starejše učenjake in njihova dela.

Pomembno je bilo delo slovenskih geografov in kartografov, začenši s kartografom Hermagorom Craftom iz Gornjega grada in njegovo "Tabula geographica" (1548), kateri sledijo poleg Valvasorja z njegovimi sodelavci kartografi Ernest Vols (Atlas Ogrske), Avguštin Hingerle (1726) in Janez Dizma Florjančič (zemljevid Kranjske - 1744 in 1791), v novejšem času pa se je proslavil s številnimi kartografskimi deli Ponikvan Blaž Kocen. Od zemljepisne knjižne bere navajamo opis Gradca in Štajerske Pliberžana Janeza Macherja, geografski kompendij Evrope Josipa Perbegga, Antona Erberja topografijo Štajerske (1727) ter Kranjske in Koroške (1728). Od Bernarda Erberja je izšel zemljevid Češke v dveh izdajah, ni pa končal podobnega dela o Kranjski. Janez K. Pogrietsnig (iz Rediš) je poskrbel (1726) za zemljevid Ljubljane ob uporabi Granellijske Topografije Nemške Avstrije.

Tu omenjamo še pomembno delo Janeza Žige Popoviča iz oceanografije - Untersuchungen von dem Meere (1749, 1750), ki mu je prineslo članstvo raznih učenih družb tedanje Evrope. Medtem ko

in druge najstarejše filharmonične družbe - v Ljubljani (1701) je zgodovina obeh ljubljanskih družb operozov obdelana temeljito, bo treba delovanje Slovencev v tujih učenih družbah še obdelati.

Izredno bogata je tudi latinska pesniška in ostala literarna dejavnost Slovencev, kakor to dokazuje X. poglavje Simonitičevega indeksa, ki vsebuje tudi razne drame celo z glasbeno spremljavo, ki so jih izvajali predvsem v jezuitskih kolegijih (in o katerih imamo precej literature), pa tudi zunaj njih, predvsem pač v latinščini. Priložnostne pesmi so skladali tudi številni univerzitetni učitelji ob porokah, rojstvih, smrti (tudi v obliki epitafov), kronanju raznih vladarjev, ob dosegi raznih akademskih časti (bakalavreata, magisterija, licence oziroma doktorata), tudi slavospeve za različne vladarje, vojskovodje, o pomembnih zmagh, znamenitih družinah in različnih svetnikih (npr. o sv. Ivu kot zaščitniku pravnikov, ki so jih govorili "ivonisti"), o mestih, svetiščih (zlasti romarskih) in deželah.

Kot primer navajamo trikrat natisnjeni pogrebni govor B. Pergerja kot "namestnika" ob pogrebu cesarja Friderika III., dela Franca Dominika Kalina, rojenega v Vipavskem Križu, viteza zlatega runa, zgodovinarja, genealoga, risarja, glasbenika, palačinskega grofa in cesarskega historiografa Leopolda I., in številna podobna dela nešrečnega prosvetljenskega duhovnika Martina Kuralta. Posvetila v raznih akademskih tiskih v obliki pesmi ali prosti obliki vsebujejo pogosto prav pomembne podatke. V pesniški obliki so obdelana pogosto tudi znanstvena in zgodovinska vprašanja.

Potreben bi bil sistematičen prikaz te številne zvrsti literature.

Zgodovina glasbe je pri nas obdelana temeljito, saj ne manjka slovenskih glasbenikov niti v starejših časih. Že 1.1463 zasledimo v Dubrovniku kot organista in škofovega totarja Fran-

cisca de Pavonibus " ponarodnosti Slovana iz Ljubljane", tudi Ljubljaničan Jurij Glasbenik pa je bil dunajski škof Slatkonja, kateremu pripadašujejo poleg pravkar objekte skladbe tudi ustanovitev dunajskih "Sängerknabn". Glasbeno zgodovino so obravnavali zlasti Viktor Steska, Josip Mentuani, Dragotin Cvetko, Andrej Rijavec, Janez Höfler, Marijan Smolik, Jože Sivec, zgodovino cerkvene glasbe pa je obdelal S. Trobina.

Meni je uspelo priskrbeti potrebno gradivo in notni material za skladatelja Kranjca Gabriela Flavca (doma verjetno iz Železnikov) za slavnostni koncert ob šeststoletnici mesta Zeil am Main in v Dettelbachu ob Mainu, kateremu je Flavc kot kapelnik knezoškofa in volilnega kneza v Mainzu posvetil svojo obsežno zbirkovo skladb, natisnjeno 1.1622 v Aschaffenburgu. O teh koncertih sem pisal trikrat v Naših razgledih in dnevnem tisku, Zgodovinskemu društvu v Železnikih pa priskrbel razno gradivo v zvezi z nameravano letošnjo štiristoletnico skladateljevega rojstva.

Vsej dva slovensko renesančna humanista sta predavala na Dunaju glasbeno teorijo. V Innsbrucku sem letos izsledil Simonitiju neznano izdajo knjige Mozirčana Balthasarja Praspergija o koralu, natisnjene v Baselju 1.1504 (poleg dveh izdaj iz 1.1501 in 1507).

Za jezuitske dramske predstave sta napisala glasbo med drugimi Kranjčan Jurij Blatnik (Wlatnig) ter Novomeščan Janez Jurij Gottscheer, sicer jurist, obenem pa astronom in dirigent. Zgodovino gledališke umetnosti z opero vred so obravnavali zlasti France Kidrič, Franc Koblar in Stanko Škerlj, zadavno gradivo pa zbira Slovenski gledališki muzej.

6. Stevilnih monografij o razvoju stavbarstva (posvetnega in cerkvenega) tukaj ne moremo omeniti, že prej pa smo omenili

raznega dela o civilni in vojaški arhitekturi.

Bogata je tudi literatura o razvoju slikarstva na Slovenskem. Sem sedajo še profesorji na dunajski akademiji likovnih umetnosti brata Lovro in Valentin Janša iz Breznice ter Goričan Frančišek Caucig (Kavčič).

6. Tudi teološka literatura na Slovenskem je izredno bogata; saj našteva Simoniti v svoji latinski bibliografiji okrog 400 latinskih del, včetveči seveda tudi dala tujih avtorjev, tiskanih v Sloveniji. Ta dela bi moral obdelati teolog, kakor sem to že ponovno predlagal. Sicer ugotavlja Marijan Smolik (Teologija in Slovenci, Zbornik razprav teološke fakultete v Ljubljani 1962), da bo treba (kljub nekaterim razpravam o delovanju raznih redov v Sloveniji in novejšim delom npr. o jezuitih) razvoj teologije šele obdelati. Vendar je razstava na teološki fakulteti pokazala sorazmerno bogato gradivo in bi lahko razstava rabila za vzgled drugim znanstvenim strokom, tako da bi Slovenci dobili predstavo o delovanju slovenskih učenjakov najrazličnejših strok in o njihovem prispevku ne le k slovenski, marveč vsej srednjeevropski znanosti.

Že okrog 1.1400 najdemo sicer kot profesorja pariške Sorbonne Brežičana Georgija de Rain (ali de Sclavonia), ki je prepisal tudi razne slovanske teološke tekste v cirilici in glagolici. Že omenjeni Hermen s Koroškega je poleg raznih antičnih in arabskih filozofskih in astronomskih del prevedel v latinščino koran in spisal tri traktate o Mohamedu. Podrobnejši študij zgodovine teologije bo poleg številnih že prej znanih, deloma pa šele ob razstavi odkritih teologov in njihovih del (tudi številnih disertacij) odkril nedvomno še nekaj novih. Izmed predavateljev in piscev cerkvene zgodovine navajamo predvsem monumentalna dela Podjunčana Marka Hanžiča iz Žrnovnice

(+ 1766 na Dunaju) in Gašperja Rojka (iz Metave pri Mariboru, + 1819), avtorja več del; vendar njegova obsežna cerkvena zgodovina Češke ni bila natâsnjena.

Izmed slovenskih protestantov je dosegel mesto profesorja v Tübingenu teolog Mihael Tiffernus (iz Laškega), vzgojitelj poznejšega württemberškega vojvode Krištofa (ki je iz hvaležnosti do svojega rešitelja podpiral slovenski protestantski tisk), v Strasbourgu pa Ljubljjančan Janez Taufrer, čigar glavno delo je izšlo v 3. razširjeni izdaji l. 1688 dolgo po smrti, po Pohlinu pa je bil Ljubljjančan Janez K. Verbezius 1630 profesor poezije v Leipzigu.

Tu ne obravnavamo slovenske protestantske literature, ki je obdelana prav temeljito, vštevši 3 deloma latinska gramatikalno-slovarška dela Adama Bohoriča.

Slovenski protestanti so objavljali v emigraciji tudi razne disertacije in govore, npr. pri strasbourškem profesorju Melchiorju Juniusu, zlasti o pravnih, političnih in vojaških vprašanjih: poleg govornikov, navedenih v Simonitijevi bibliografiji (večinoma plemičev), sem jih našel še nekaj v VII. zvezku teh govorov (iz l. 1598).

Z a k l j u č k i.

Prikazani rezultati za posamezne stroke, na p. vem mestu pravno, so le predhodni in seveda nepopolni: saj se omejujejo le na pomembnejše učenjake in dela. Kljub temu nas lahko prepričajo, da je slovenski doslej še najbolj izučeni prispevek k srednjeevropski kulturi mnogostanski, medtem ko bi slovenski prispevek k italijanski kulturni zgodovini, omenjen npr. od Ferdinande Gestrina, zahteval še temeljitejše raziskave v doslej objavljeni literaturi in v arhivih.

Pri obravnavanju posameznih strok smo nakazali poleg že objavljenih ali vsaj odkritih rezultatov številne naloge, ki čakajo podpisanega in številne druge strokovnjake iz raznih znanstvenih strok pri nadalnjem delu, zlasti pri izdelavi sintetičnega pregleda celotne snovi vsaj za Srednjo Evropo, kolikor to dopuščajo doslej objavljena literatura in dostopni viri. Sam bi moral obdelati temeljiteje pravnike.

Za druge stroke se omejujem na najosnovnejše podatke - v pričakovanju, da bo uresničen moj predlog s predavanja v PEN-klubu, da naj Slovenska akademije znanosti in umetnosti v sodelovanju z najrazličnejšimi drugimi kulturnimi in znanstvenimi institucijami ter strokovnjaki in ob materialnem sodelovanju,

Raziskovalne skupnosti Slovenije organizira sistematično raziskovanje zgodovine posameznih strok: iz tega dela izhajajoče monografije za posamezne stroke ali vsaj pomembnejše učenjake naj bi bile podlaga za sintezo - kot bistven del kulturne in znanstvene zgodovine Slovenije.

Podrobnejša proučitev od mene odkritih pravniških in ekonomskih knjig bo zanesljivo obogatila slovensko pravno znanost najrazličnejših strok, zlasti rimske, civilno, gospodarsko pravo, kazensko pravo s procesom ter ustavno pravo vštevši javne finance v zvezi z Wohiničevim knjigo o "fiskalnem pravu", in pokazala, s kako številnimi problemi so se tedaj ukverjali slovenski pravni učenjaki, vštevši strokovnjake za cerkveno pravo.

Razen tega mi je uspelo zbrati številne nove podatke o naši kulturni zgodovini in o znanstvenikih številnih drugih strok, ki so delovali ne le na štirih glavnih univerzah sedanje Avstrije, marveč tudi na drugih univerzah na območju nekdanje Avstro-Ogr-

ske.

Najširše raziskave delovanja starih slovenskih učenjakov so potrebne tudi z družbenega in zunanjepolitičnega vidika, saj so ~~dijo~~ po pravici med prednostne stroke našionalne zgodovine in kulture. Z dosedanjimi in pričakovanimi rezultati želimo prikazati predvsem sebi samim in drugim narodom Jugoslavije, posebno pa Slovencem v tujini, zlasti v sosednji Avstriji, Italiji in Madžarski, narodom teh držav in človeštву sploh, da je slovenski narod kljub izredno težkim razvojnim pogojem (zlasti zaradi turških vpadov) vendarle ustvaril številne kulturne in znanstvene vrednote ter s tem prispeval svoj delež k razvoju srednjeevropske in evropske kulture. Posebej želimo dvigniti zavest Slovencev v sosednjih državah, da se bodo lahko sklicevali na to, da pripadajo narodu s staro visoko kulturo.

Naša odkritja in odkritja drugih strokovnjakov bodo koristila razen pravnim in ekonomskim vedam tudi najrazličnejšim drugim vedam, ki bodo tako našle tudi ustrezne teme za seminarske in diplomske in magistrske naloge ter disertacije in za temeljitejše proučevanje zgodovine lastne stroke.

Izsledki vseh takih raziskav bodo pomembni zlasti za zgodovino slovenskega slovstva, kamor jih bo treba vnesti v ustreznom obsegu, ter za zgodovinarje, ki naj bi se po sklepih zborovanja slovenskih zgodovinarjev (poročilo v Ljubljanskem dnevniku 7.aprila 1977) lotili temeljitejšega proučevanja slovenske kulturne zgodovine in vloge Slovencev tudi v evropski kulturni in znanstveni zgodovini.

Izsledki bodo pomembni za preostale zvezke Slovenskega biografjskega leksikona in nujno potrebne dodatke k njemu, za Slovenski primorski biografski leksikon pri izdelavi njegovega geslovnika, za pripravljano Enciklopedijo Slovenije ter raz-

ne druge slovenske in jugoslovanske ter celo tuje enciklopedije in leksikalna dela.

Novi izsledki bodo primerni kot gradivo za popularizacijo po radioteleviziji, predvsem v oddajah za šole, za koroške, primorske in madžarske Slovence ter zdomce, za dnevni tisk in razne časopise.

Po potrebi izdelavi monografij o posameznih znanostih in njihovi zgodovini bo lahko veliko sintetično delo o zgodovini znanosti na Slovenskem prikazalo, kaj so dali slovenski učenjaki ne le svetu narodu, marveč srednjeevropski in evropski kulturi ter znanosti. To naj bi dvignilo ugled Jugoslavije med Slovenci onstran meja in v svetu.

Pripomba.

Ponovno sem že predlagal raznim pristojnim osebnostim, npr. prejšnjima ravnateljem NUK-a Jar. Dolarju in Br.^{duy} Berčiču, razen tega pa v prošnji Raziskovalni skupnosti za odobritev tehnologe, naj bi Raziskovalna in Kulturna skupnost Slovenije priskrbeli fotokopije vsaj naslovnih listov vseh publikacij, izdanih od Slovencev in nahajajočih se le v tujih knjižnicah, prav tako v tujini se nahajajočih rokopisov, napisanih od Slovencev, ker pač knjižnice ne posojejo v tujino takih starih knjig, fotokopije celotnih del pa bi pomenile prevelik izdatek. Vsaj od pomembnejših del naj bi se priskrbeli vsaj mikrofilm. To gradivo naj bi omogočilo razstavo, ki bi prikazovala delo starejših slovenskih znanstvenikov. Širši okvir je imelo interdisciplinarno posvetovanje o vprašanju slovenskega muzeja glede na stalno razstavo zgodovine Slovencev pod okriljem Slovenske matice 22. maja 1980, ki se ga zaradi odsotnosti v Gradcu nisem mogel udeležiti. Razstava naj bi zajemala tudi zgodovino slovenske književnosti in drugih kulturoloških

ved, kamor bi nedvomno sodila starejša znanstvena dela Slovenscev v latinščini, pa tudi v nemščini in italijanščini, verjetno tudi v madžarščini. ^{Sicer.} Go rezni slovenski redovniki, raztreseni po samostanih zunaj Slovenije ne le po vsej tedanji Avstriji, objavljali številne knjige ^{npr. iz fizike} tudi v teh jezikih. Neka knjiga medicinca Marka Plenčiča je izšla razen v latinščini tudi v nemščini in francoščini.

Pravna fakulteta v Ljubljani

Pogodba št.P-583/8968-78

Nosilec naloge :Dr.Vladimir Murko,
red.univ.prof.prav.fak.v pok.

Naxšlov naloge :

Starejši slovenski pravniki in visokošolski učitelji

Izvleček

Raziskava obravnava poleg doslej od nosilca v 31 razpravah in predavanjih obdelanih deloma doslej neznanih učenjakov pravne in najrazličnejših drugih strok še druge, ki so delovali do 1.1800 predvsem na visokošolskih zavodih nekdanje Avstro-Ogrske deloma že pri njihovem ustanavljanju, pozneje pa kot rektorji in sploh univerzitetni učitelji. Bogato gradivo zajema zlasti tiskana dela, nekaj rokopisov ter teze in disertacije kandidatov iz slovenskih dežel. Obenem so nakazane številne raziskovalne naloge za pisca in strokovnjake drugih strok. Potem bo mogoč sintetičen prikaz slovenske znanstvene in kulturne zgodovine ter prispevka teh znanstvenikov k srednjeevropski znanstveni in kulturni zgodovini, ki bo morala najti pot tudi v raznq leksikalna in enciklopedična dela.

Jur.Fakultät Ljubljana

Vertrag Nr.P-583/8968-78

Forscher: Dr. Vladimir MURKO

ord.Prof.der jur.Fak.i.R.

Titel der Forschungsaufgabe:

Die älteren slowenischen Juristen und Hochschullehrer

Zusammenfassung

Die Forschungsaufgabe behandelt neben den vom Verfasser bisher in 31 Artikeln und Vorträgen behandelten zum Teil bisher unbekannten Gelehrten der Rechts- und sonstigen Wissenschaften noch weitere bis 1800 überwiegend auf Hochschulen der ehemaligen Österreichisch-Ungarischen Monarchie zum Teil schon bei ihrer Gründung und später als Rektoren und Hochschullehrer überhaupt tätigen Gelehrten aus Slowenien. Das reichhaltige Material umfasst namentlich Universitätsmatrikeln, gedruckte Werke, einige Handschriften sowie Thesen und Dissertationen von Kandidaten aus den slowenischen Ländern. Gleichzeitig sind zahlreiche Forschungsaufgaben für den Verfasser und Fachleute aus anderen Fachbereichen aufgezeigt. Dann wird eine systematische Darstellung der slowenischen Wissenschafts- und Kulturgeschichte sowie des Beitrages dieser Gelehrten zur mitteleuropäischen Wissenschafts- und Kulturgeschichte möglich sein, welche ihren Weg auch in verschiedene lexikale und enzyklopädische Werke finden müssen wird.

K a z a l o

U v o d	2
XI.Poročilo o študijskem potovanju v Avstrijo	4
1.Dunaj 1979	4
2.Innsbruck, Salzburg 1980	5
3.Gradec 1980	7
4.Dunaj 1980	9
II.Raziskave o drugih univerzah	11
1.Freiburg im Breisgau	11
2.Italijanske univerze	11
3.Prekmurje in Prekmurci na tujih univerzah	12
4.Češkoslovaške visoke šole	13
III.Viri in metode raziskav	15
IV.Udeležba Slovencev pri ustanavljanju in delovanju visokošolskih zavodov	19
V.Delež Slovencev v zgodovini posameznih znanosti	23
1.Fravna znanost	23
2.Ekonomske vede	28
3.Medicina	29
4.Zgodovina naravoslovja in tehnike	31
5.Filozofska fakulteta	35
6.Stavbarstvo in slikarstvo	41
7.Teološka literatura	42
Z a k l j u č k i	43
I z vle č e k	48
Z u s a m m e n f a s s u n g	49
K a z a l ' o	50

O B R A Z E C

za analitično informacijo o dokončanem raziskovalnem delu

Številka pogodbe: P 583/8968-78

Raziskovalna organizacija s polnim naslovom
Pravna fakulteta univerze v Ljubljani,
Ljubljana, Trg osvoboditve 11

UDK

Gesla-po tezavru Raziskava: stari slovenski pravniki in znanstveniki-
življenje in delo- do 1.1800

Naslov naloge(kot v elaboratu) Starejši slovenski pravniki in
visokošolski učitelji

Naslov naloge v angleščini ali drugem svetovnem jeziku

Die älteren slowenischen Juristen und Hochschullehrer

Nosilec naloge(priimek in ime kot na naslovni strani v elaboratu)

Dr. Murko Vladimir, red.univ.prof.pravne fak.v Ljubljani,
v pok., 61000 Ljubljana, Kidričeva 8

Sodelavci(priimek in ime kot na naslovni strani v elaboratu)....

Število strani : 50

Jezik : slovenski Skup. štev.slik, skic,tabel in diagram.

Število referenc ....

Opomba : Ime osebe,ki je izpolnjevala obraz.

Datum : 7.septembra 1980

K. Murko